

ความนำ

ความสำคัญของเรื่อง

ปัญหาเขลยศึกป่ากีสถานเป็นปัญหาอันสืบเนื่องมาจากสงครามระหว่างป่ากีสถานกับอินเดีย ทั้งนี้เนื่องมาจากอินเดียให้ความสนับสนุนแก่ป่ากีสถานตะวันออกในการที่ป่ากีสถานตะวันออกแยกตัวเป็นอิสระจากป่ากีสถาน ผลของสงครามครั้งนั้นปรากฏว่าป่ากีสถานเป็นฝ่ายแพ้ ได้รับความเสียหายจากสงครามมาก และปรากฏว่ามีเขลยศึกป่ากีสถานจำนวนหนึ่งได้ถูกอินเดียควบคุมตัวไว้ และในจำนวนเขลยศึกป่ากีสถานทั้งหมดนี้มีอยู่ 195 คน ซึ่งป่ากีสถานตะวันออกหรือ "บังคลาเทศ" ต้องการให้อินเดียส่งตัวให้กับบังคลาเทศ เพื่อพิจารณาความผิดฐานมนุษยพิฆาต (Genocide) อาชญากรรมสงคราม (War Crimes) และความผิดอาญาต่อมนุษยชาติ (Crimes against Humanities) ในกรณีนี้รัฐบาลป่ากีสถานไม่ยินยอมให้รัฐบาลอินเดียส่งตัวเขลยศึกป่ากีสถานดังกล่าวให้บังคลาเทศพิจารณาความผิดตามที่บังคลาเทศได้กล่าวหาทั้งข้างต้น ปากีสถานจึงได้นำปัญหาเขลยศึกป่ากีสถานนี้เข้าสู่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เพื่อพิจารณาคัดสินชี้ขาดคดี และขอให้ศาลกำหนดมาตรการป้องกันชั่วคราว

ปากีสถานได้อ้างต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศว่า รัฐบาลปากีสถานเท่านั้นที่เป็นผู้มีสิทธิและอธิปไตยเด็ดขาดเหนือเขลยศึกป่ากีสถานจำนวน 195 คน ซึ่งอยู่ในความควบคุมของอินเดีย และถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดดังกล่าว โดยอาศัยอำนาจจากอนุสัญญาป้องกันและลงโทษความผิดฐานมนุษยพิฆาต (Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide) การกล่าวหาของอินเดียและบังคลาเทศที่ว่าเขลยศึกป่ากีสถานกระทำความผิดอาญาต่อมนุษยชาติ (Crime against Humanities) อาชญากรรมสงคราม (War Crime) หรือการกระทำมนุษยพิฆาต (Genocide) ใช้ไม่ได้ในกรณีนี้ และไม่มีมูลฐานใด ๆ ตามกฎหมายระหว่างประเทศที่จะให้สิทธิแก่อินเดียในการส่งตัวเขลยศึกดังกล่าวให้กับบังคลาเทศเพื่อพิจารณาความผิดตามที่ถูกกล่าวหา และปากีสถานขอให้ศาลกำหนดมาตรการป้องกันชั่วคราวดังนี้คือ

1. กระบวนการส่งมอบตัวเชลยศึกและพลเรือนที่ถูกควบคุมตัว ไม่ควรจะสะดุดหยุดลงโดยผลของการกล่าวหาว่าบางคนในจำนวนนี้มีความผิดฐานมนุษย์พิฆาต
2. ผู้ถูกกักขังซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานมนุษย์พิฆาต จะไม่ถูกส่งตัวไปยังบังคลาเทศ เพื่อพิจารณาความผิดในระหว่างที่ศาลยังไม่พิจารณาพิพากษาคดี

เอกอัครราชทูตอินเดียน กรุงเฮก ได้แจ้งต่อศาลว่ารัฐบาลอินเดียนปฏิเสธที่จะให้ความยินยอมต่ออำนาจพิพากษาคดีของศาล (Jurisdiction of the Court) และต่อมาผู้แทนของปากีสถานก็โต้แจ้งต่อศาลว่า การเจรจาระหว่างปากีสถาน อินเดีย และบังคลาเทศในปัญหาเชลยศึกปากีสถานจะไต่คดีให้มีชีวิต และในที่สุด อินเดีย ปากีสถานและบังคลาเทศก็สามารถทำความตกลงกันได้โดยการเจรจาระหว่างกัน โดยมิได้อาศัยกระบวนการตุลาการของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ และปากีสถานก็ถอนเรื่องออกจากศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

กรณีเชลยศึกปากีสถานนี้จึงเห็นให้เห็นว่า ถึงแม้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศจะเป็นองค์กรตุลาการสูงสุดระหว่างประเทศที่ทำหน้าที่พิจารณาคดีของข้อพิพาทปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐก็ตาม แต่ก็เห็นว่าเรื่องปัญหาข้อขัดแย้งที่สำคัญนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นข้อขัดแย้งทางการเมืองแล้ว ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศก็ไม่อาจเป็นหนทางที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในการขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพราะขอบเขตของการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศนั้นจะต้องพิจารณาข้อพิพาทระหว่างประเทศที่เป็นข้อพิพาททางกฎหมาย ในกรณีปัญหาเชลยศึกปากีสถานนี้เนื่องจากลักษณะของปัญหาเป็นปัญหาทางการเมืองตั้งแต่เริ่มต้น และคู่กรณีก็ไม่สมัครใจที่จะนำคดีเข้าสู่ศาลเพื่อพิจารณาตามกระบวนการแห่งศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ โดยอ้างถึงการให้สัตยาบันของอินเดียนต่อธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศและการให้สัตยาบันต่ออนุสัญญามนุษย์พิฆาต ซึ่งอินเดียนได้มีข้อสงวนในการให้สัตยาบัน การยื่นฟ้องจะต้องได้รับความยินยอมจากคู่กรณี ดังนั้นอำนาจการพิจารณาของศาลและการยื่นฟ้องของปากีสถานจึงปราศจากพื้นฐานใด ๆ ทางกฎหมายที่จะบังคับคดีกับอินเดียน เนื่องจากรัฐบาลอินเดียนได้มีข้อสงวนในการให้สัตยาบันดังกล่าว และในที่สุดปากีสถานก็ถอนเรื่องการฟ้องร้องคดี ระหว่างอินเดียนและปากีสถานเกี่ยวกับเรื่องเชลยศึกปากีสถาน

และขอมาตรการป้องกันชั่วคราวเพื่อมิให้อินเดียส่งตัวเชลยศึกปากีสถานไปยังบังกลาเทศ
 ออกจากบัญชีรายการคดีของศาล และได้เจรจาทำความตกลงกันได้เป็นที่สุดโดยมิได้อาศัย
 กระบวนการของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ในปัญหา
 หรือข้อขัดแย้งที่เป็นปัญหาทางการเมืองแล้ว ก็มักจะมีการตกลงกันทางการเมืองมากกว่า
 ที่จะให้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นผู้พิจารณาคัดสินปัญหานั้น

ความมุ่งหมายในการศึกษา

ในการศึกษาเพื่อเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่องปัญหาเชลยศึกปากีสถาน
 (พ.ศ. 2514 - 2518) ผู้เขียนมีความมุ่งหมายดังนี้คือ

1. เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่การแตกแยกระหว่างปากีสถานตะวันตก
 และปากีสถานตะวันออก และการเข้าแทรกแซงของอินเดียจนกลายเป็นสงครามระหว่าง
 อินเดียและปากีสถาน ตลอดจนบทบาทของสหประชาชาติที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการระงับ
 สงครามระหว่างประเทศทั้งสอง

2. เนื่องจากความสนใจในค่านิยมงานของศาลยุติธรรมระหว่าง
 ประเทศ ผู้เขียนจึงได้พยายามศึกษาคนคว่าเกี่ยวกับเรื่องปัญหาเชลยศึกปากีสถานซึ่งได้มีการ
 นำเข้าสู่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเพื่อพิจารณาคดีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เห็นตัวอย่าง
 แสดงให้เห็นว่าในปัญหาข้อพิพาททางการเมืองก็ย่อมจะมีการตกลงกันทางการเมืองมากกว่า
 ที่จะใช้กระบวนการของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นเครื่องมือในการยุติปัญหา

วิธีการศึกษาและการเสนอเรื่อง

เนื่องจากข้อมูลที่ได้นำมาเป็นไปในรูปของการค้นคว้าวิจัยทางเอกสาร
 (Documentary research) ดังนั้นการเสนอเรื่องจึงเป็นในรูปของการพรรณนาความ
 (Description) ความสำคัญของเรื่องที่จะเสนอสรุปได้เป็นบท ๆ ดังนี้คือ

บทที่ 1 บทนำ

กล่าวถึงมูลเหตุของความแตกแยกระหว่างปากีสถานตะวันตกและปากีสถานตะวันออก เนื่องจากปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครองและทหาร ซึ่งอยู่ในอำนาจของปากีสถานตะวันตก บรรดาผู้นำชาวปากีสถานตะวันออกได้คัดค้านความไม่ยุติธรรมที่ประชาชนชาวปากีสถานตะวันออกได้รับ พร้อมกับได้ขออำนาจปกครองตนเองสำหรับเบงกอลตะวันออก และได้เสนอเงื่อนไขหกประการเกี่ยวกับอำนาจปกครองตนเอง

บทที่ 2 การสู้รบระหว่างกองทัพปลดปล่อยปากีสถานตะวันออกกับกองทหารรัฐบาลปากีสถาน

หลังจากการเลือกตั้งในปากีสถานทั้งสองภาคได้มีขึ้น ปรากฏว่าพรรคสันนิบาตอะวามิ (Awami League) ได้ชัยชนะ แต่ผู้นำทางปากีสถานตะวันตกไม่ยอม เกิดการขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ปากีสถานตะวันตกได้เริ่มการปราบปรามอย่างรุนแรง ปากีสถานตะวันออกจึงประกาศแยกตัวเป็นอิสระ ภายใต้ชื่อ "บังกลาเทศ" โดยอินเดียให้ความสนับสนุนอย่างเต็มที่ สภาพของการต่อสู้กลายเป็นสงครามระหว่างอินเดียและปากีสถาน โดยปากีสถานเป็นฝ่ายแพ้ในที่สุด และได้กล่าวถึงบทบาทของสหประชาชาติในการ ระงับระงับพิพาทและในการเจรจาเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากสงคราม

บทที่ 3 ปัญหาเชลยศึกปากีสถาน

กล่าวโดยทั่ว ๆ ไปถึงการปฏิบัติต่อเชลยศึกตามอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึกและปัญหาเชลยศึกระหว่างประเทศปากีสถาน อินเดียและบังกลาเทศ ซึ่งได้มีการ

เจรจากัน แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากประเทศทั้งสามต่างก็ยืนยันเจตนาเดิม โดยไม่มีฝ่ายใดโอนอ่อนผ่อนตามให้กับฝ่ายตรงข้าม จนในที่สุดปากีสถานก็ได้ยื่นฟ้องศาลอินเดียต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเพื่อพิจารณาคัดสินปัญหาเขตลี้ภัยปากีสถานจำนวน 195 คน ซึ่งศาลอินเดียจะส่งตัวไปยังบังกลาเทศเพื่อพิจารณาคดีฐานกระทำความผิดอาญาต่อมนุษยชาติและอาชญากรรมสงคราม

บทที่ 4

กล่าวถึงการบรรยายฟ้องของปากีสถานต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในคดีเขตลี้ภัยปากีสถาน และขอให้ศาลกำหนดมาตรการป้องกันชั่วคราวเพื่อมิให้กระบวนการส่งมอบตัวเขตลี้ภัยและพลเรือนที่ถูกกักตัวชะงักงันโดยผลของการกล่าวหาว่าบางคนในจำนวนนี้มีคามผิดฐานมนุษยพิฆาตและผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าผิดฐานมนุษยพิฆาต จะไม่ถูกส่งตัวไปยังบังกลาเทศเพื่อพิจารณาในระหว่างที่ศาลยังไม่ได้ตัดสินชี้ขาดคดี

บทที่ 5

เป็นบทสรุป แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดในการพิจารณาคดีของศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีเฉพาะกรณีข้อพิพาทระหว่างประเทศซึ่งเป็นข้อพิพาททางกฎหมาย ทั้งนี้เพราะศาลยุติธรรมระหว่างประเทศต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ข้อบังคับของกฎบัตรสหประชาชาติและธรรมนูญของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ แต่ปัญหาเรื่องเขตลี้ภัยปากีสถานนี้เป็นปัญหาทางการเมืองตั้งแต่ต้น ดังนั้นจึงได้มีการเจรจากดลงกันทางการเมืองในที่สุด

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องนี้ผู้เขียนได้กำหนดตั้งแถมูลเหตุของความแตกแยกระหว่างปากีสถานตะวันออกและปากีสถานตะวันตก ซึ่งถูกล้อมมาเป็นสงครามกลางเมืองและกลายมาเป็นสงครามระหว่างอินเดียและปากีสถานไปในที่สุด และการเข้ามามีส่วนเกี่ยวพันของ

สหประชาชาติและผลที่เกิดขึ้นหลังจากสงครามที่ไม่สามารถจะทำความตกลงกันได้จนเป็นเหตุ
ให้นำคดีเข้าสู่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเพื่อพิจารณาชี้ขาด แต่ผลในขั้นปลายคือประเทศ
คู่กรณีคือปากีสถานและอินเดียรวมทั้งบังคลาเทศก็สามารถเจรจาตกลงกันได้ในที่สุด โดยมีได้
อาศัยกระบวนการของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งในปัญหาเขตลี้ภัยปากีสถานนี้ก็ได้อันเป็น
ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ถ้าเป็นปัญหาการเมืองแล้วจะพยายามทำความตกลง
กันเองในทางการเมืองมากกว่าที่จะให้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นผู้พิจารณาคดีสินปัญหา
ข้อพิพาทนั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย